

kilencszáznegyven s a Hazám egy-egy verszaka. Az Utószó az első javított kiadásnak mondja a kezünkben levőt. A *hátrahagyott versek* közül joggal hagytak néhányat. De ezeket ugyanakkor lehetett volna gyarapítani Babitsnak a Tanácsköztársaság utolsó napjaiból való ismeretlen versével (L. Szabad Nép, 1956. VIII. 5.) Nem tud ez az összegyűjtött kötet a Jónás könyve elé írt négy soros mottóról sem, — ez egyébként már az 1942-es kiadásból kimaradt: „Maradjatok összesek Egy költőt eltemettem Most már más költő leszek És leszünk vele ketten.” Ebben Babits egyrészt az életében megjelent utolsó összesre célzott, másrészt: a Jónás könyve írója vallotta magáról az új költői attitűdöt. Így hát aki tudományosan akarja megközelíteni Babits költői életművét, annak változatlanul az összes művek Török Sophie sajtó alá rendezte első kötetét kell kézbe vennie.

Varga József

Zenetudományi tanulmányok. VII. köt. Bartók Béla megjelenése az európai zeneéletben (1914—1926). Liszt Ferenc hagyatéka. Szerkesztette: Szabolcsi Fencs és Bartha Dénes. Bp. 1959. Akadémiai K. 695 l.

A Zenetudományi Tanulmányok VII., hatalmas kötete az irodalomkutató számára is hasznos, egyes vonatkozásaiban pedig nélkülözhetetlen forrásmunka. A kötet kétharmadát Demény János közleménye foglalja el; ismeretes, hogy Demény módszeresen feldolgozza Bartók Béla pályáját, szinte napról napra követve útját, közölve a rávonatkozó irodalmat, kritikákat, leveleket stb. (Életrajzi dokumentációja előző részeit I. a zene-tud. Tan. II. és III. kötetekben). Szorgalmas munkája — amely nélkülözhetetlen alapja egy értékelő Bartók-életrajznak s pályaképnek — az irodalomtörténész számára is több tanul-ságot ad. Mindenekelőtt egy, még alaposabban kidolgozandó kérdéshez, Ady Endre és Bartók Béla viszonyához (l. pl. 15, 24, 25., 271 l. stb.), amelyről elsősorban elvi vonatkozásban azóta Bodnár György szólt az 1961. évi Liszt—Bartók-kongresszuson elhangzott előadásában. Igen sok és érdekes adat olvasható Demény cikkében Balázs Béláról; közleménye éppen *A kékszakállú herceg vára* időszakát dolgozza fel; s levelek, kritikák, támadások tükrében sok új vonással gazdagodik a Balázs-kép (amelynek részletes megrajzolásával ugyancsak adószak vagyunk). Megvilágító Demény néhány adata Bartók és a *Tett*, ill. *Ma* viszonyáról (pl. 166. l.: a Bartóknak dedikált első magyar versek stb. 60. l.), Juhász Gyula Bartók-verséről, olvasmányai Bartók irodalmi érdeklődéséről, olvasmányairól, véleményeiről stb. Demény közlései kötelességünkre is figyelmeztetnek: rend-

szereken meg kell vizsgálnunk már Bartók Béla és a magyar irodalom kapcsolatát.

A tanulmánykötet másik nagyobb tanulmánya Prahács Margité, *A Zeneművészeti Főiskola Liszt-hagyatéka*, közvetettebben kapcsolódik az irodalomtörténeti kutatáshoz. Részint azzal, hogy bizonyos fokig felidéri a főváros zenei köreinek atmoszféráját az 1870—80-as években; igen sok adatot, ismeretlen adalékot közölve Liszt barátairól, tanítványairól; id. Ábrányi Kornél működésének részletes ismertetésével pedig (469 skk.) a kor magyar zeneirodalma, zeneesztétikája, s a nemzeti zenéről vallott felfogása felől kapunk adatokat.

A kötet két kisebb közleménye közül Domokos Pál Péterében is több, elsősorban a verstörténeti kutatás számára fontos adata s szempontja lelünk. Egyik közleményében ugyanis egy XVII. század eleji szépeségi szerző, Spilenberger Márton hangjegyes „ódaí”-ról ír, amelyek a metrikus klasszikus sémák meghonosodására, a rájuk írt dallamokra vonatkozóan tanulmányok.

Szabolcsi Miklós

Anyanyelvi műveltségünk. A pécsi nyelv-művelő konferencia anyaga. Szerkesztette: Bencső Loránd. Bp. 1960. Akadémiai K. 349 l.

A kötet az 1959. október 2-án, 3-án és 4-én Pécsen rendezett nyelv-művelő konferenciáról számol be.

A konferencia első napján Lőrincze Lajos: *Nyelv-művelésünk helyzete és feladatai* címmel tartott előadást. A hozzászólók nem szálltak vitába az előadóval, inkább kiegészítették, javaslataikkal megtoldották mondanivalóját. Ugyanilyen sikerrel járt Csűrös Zoltán: *Természettudományi nyelvünk helyzete és feladatai* című előadása is.

A második napon a résztvevők az anyanyelv iskolai tanításának kérdéseivel foglalkoztak. Nagy érdeklődéssel hallgatták meg Bencső József: *Az anyanyelvi műveltség és az iskola* c. előadását. Az előadó javasolta, hogy az általános és a középiskolai nyelvtanítást reformáljuk meg. Javaslatainak lényegét így foglalhatjuk össze: az általános iskola tanítsa meg a leíró nyelvet és a helyesírás legfontosabb szabályait, ezzel nyújtson segítséget a szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztéséhez, gyakoroltassa az írásbeli dolgozatok legfontosabb fajtáit, rendszerezze az írásművek szerkesztésének és kidolgozásának elemeit. A középiskolában csak a leíró nyelvtani ismeretek kiegészítésére van szükség, a tananyag főrésze a *nyelv-művelés* legyen. Bencső előadása után széleskörű megbeszélésre került sor. A hozzászólók a javaslatokat elfogadták. A megbeszélés a közép